TIENDE JAARGANG No. 11 JUNI 1933

DE MAASGEDER

LIMBURG'S GEILLUSTREERD MAANDBLAD

Onder Hoofdredactie van Mr. E. FRANQUINET, Rijksweg C 125, Gulpen

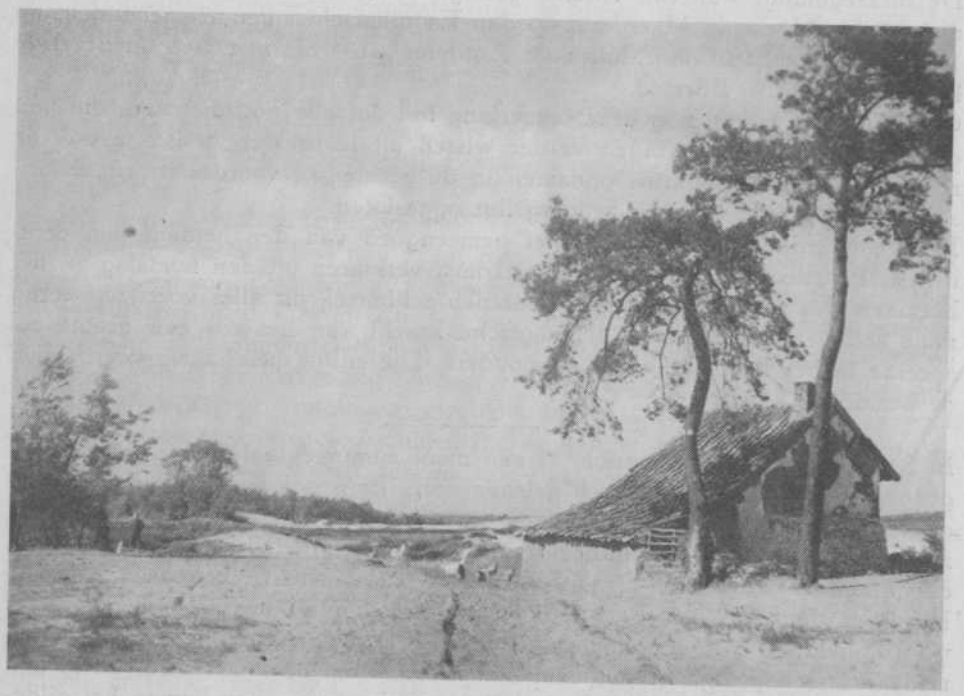
Mederedactie.
Dr. FELIX RUTTEN, Heerlen en
Kap. AD. WELTERS, Maastricht.

Uitgave van
DRUKKERIJ v.h. CL. GOFFIN
Nieuwstraat 9 Maastricht

Prijs per aflevering fl. 0.40 — per 12 afleveringen franco per post fl. 4.—
bij vooruitbetaling (voor buitenland verhoogd met porto).

MEDEWERKERS: Th. Dorren, Dr. J. van Gils, Paul van Hoensbroek, Jean Jacobs, Dr. E. Jaspar, Math. Kemp, Dr. H. Knippenberg, Marie Koenen, Gerh. Krekelberg, W. Lenaers, G. Lemmens, Mercator Heerlenensis, Frans van der Merwede, M. Molenaar, H. Mosmans CssR, Mr. P. L. Müller, Jef Notermans, Steph. Peeters, H. Roumen, Dr. A. Schillings, J. Timmers Jr., J. D. H. v. Uden, J. Verzijl, A. Wehrens, Jos. v. Wessem en anderen.

INHOUD: Illustratie: Heidehutje op Schrieversheide te Heerlen. — Emm. JANSSEN C.s.s.R. Limburgsche Folklore. Van Cavalcades, Paardenrennen en St. Eloy. — D. MOLL. Ons mooie Limburg. Gennep. — A. WEHRENS. Limburgsche Dialecten. Limburgs Volkstaal in geuren en kleuren. (Vervolg). — A. WELTERS. Een groot musicus in Limburg. Henry du Mont. — W. MICHIELS VAN KESSENICH. Jaarverslag over 1932 van de lotgevallen der stichting „Het Limburgsch Landschap".

HEIDEHUTJE OP DE SCHRIEVERSHEIDE BIJ HEERLEN Foto G. Cuijpers

LIMBURGSCHE FOLKLORE

VAN CAVALCADES, PAARDENZEGEN EN ST. ELOY

In zijn Italiaansche reisbeschrijving teekent Goethe, op 18 Januari 1787, te Rome, het volgende aan :

„Gisteren, op het feest van St. Antonius, abt, hielden wij een vroolijken dag... Deze Antonius is de patroon der viervoutige wezens, en zijn feest is een saturnaliën-feest voor de anders zoo zwaar belaste dieren, zoowel als voor hunne hoeders en bestuurders... De kerk ligt bij zulk een ruim en open plein, dat men dit bijna voor kaal en leeg schijnt te houden ; maar vandaag is het er vol leven

Paarden en muilezels, wier manen en staarten met bonte, kleurige linten doorvlochten zijn, worden naar de kleine, iets verder van de kerk afgelegen kapel geleid, waar een priester, met een groote kwast gewapend, het wijwater, dat in kommen en kuipen voor hem staat, zeer kwistig over de bewegelijke, vroolijke dieren heensprenkelt, menigmaal zelfs guitig plagend om ze te prikkelen. Vrome koetsiers brengen groote en kleine kaarsen, de heeren (eigenaars) sturen aalmoezen en geschenken, opdat de kostbare, nuttige dieren, weer voor een heel jaar voor een ongeval mogen gespaard blijven. Ezels en hoornvee hebben ook aan dezen zegen hun aandeel."

De dierzegening, waarvan Goethe getuige was, wordt nog heden in Rome dichtbij St. Maria de Meerdere, op den Esquilijnschen heuvel, gehouden, op 17 Januari, feest van den kluizenaar Antonius, al is het niet meer in dezelfde kapel, maar bij St. Eusebio.

Goethe vlocht hierbij nog deze opmerking in : dat alle godsdiensten, die hun cultus of hun beschouwingen verder wisten uit te breiden, tenslotte ook de redelooze dieren eenigszins opnamen in de geestelijke voordeelen en begunstiging welke in de ritueele wijding ligt opgesloten.

Heilige paarden behoorden tot het gemeengoed van den heidenschen eeredienst. Paardeoffers, wichelen en toekomst verklaren uit den hoefslag en het hinniken van het paard, eerbied voor den schimmel, dit alles voert ons terug naar een verleden, waarin de magische kracht van het ros een groote rol speelde in het bijgeloof onzer stamouders. Die cultus liet haar sporen na in de beeldende kunst.

— — — — —

In St. Geertruid bij Maastricht is een mooi monumentaal kerkje, juist groot genoeg voor het zoo romantisch gelegen dorp. Er is ook heerlijk snijwerk voor de kenners. Daar staat op een piedestal in het Z.O. zijkoor en links van het zijaltaar, een massief houten beeld van St. Eligius of St. Eloy (van ± 1500), den Bisschop van Reims, die in 659 stierf te Noyon in N. Frankrijk.

Het stelt den Heiligen Patroon der goudsmeden en hoefsmeden voor, vol waardigheid, in zittende houding, op een vergulden troon of zetel, gemijterd, in bisschoppelijk ornaat, met den kromstaf in de linkerhand, en in zijn rechter, —tot gelijke hoogte als de linker opgeheven, — een hamer, het gildeteeken van de smeden. (Zie de ill. op pag. 204).

De zetel of troon is, vooral aan de achterzijde, rijk bewerkt in licht relief uitgesneden, gelijk de foto op blz. 205 vertoont.
Maar dit alles is niet het voornaamste, wat de aandacht van den kerkbezoeker, en zeker van den folklorist zal trekken.
Het karakteristieke van dezen St. Geertruidschen Eligius is gelegen in een opvallende voorstelling, onder den kleederzoom en de voeten van den patroonheilige, in het breede dwarsliggende basement van den zetel aangebracht. Een voorstelling die bij een eerste beschouwing herinneringen in mij wakker riep aan den ouden Homerus en den vijfden zang uit zijn Iliade, als hij zingt van den „rossenbedwinger Diomedes, Tydeus' zoon". De eerste indruk dien men krijgt is, dat men een paardentemmer of wel een renner voor zich heeft, die op de jaarmarkt een proefrit houdt met zijn beesten.
De geheele voorstelling is eenvoudig, maar zoo sprekend volksch, en de figuur in het midden is zoo primitief, zoo naïef geteekend, dat men onmiddellijk het opzettelijke voelt in dit snijwerk, en de bedoeling raadt van den maker van het beeld. Hij heeft Eligius niet willen uitbeelden, zonder datgene wat hem voor de boeren uit den omtrek, sinds oude dagen, als den heiligen beschermheer van het paard deed kennen en vereeren.
De overlevering van een oeroud gebruik zat dus den opdrachtgever en den beeldsnijder in het hoofd ; en vermoedelijk heeft de laatste zelfs bij zijn opdracht om voor de nieuwe kerk (15de eeuw) een passend beeld te maken, vaak omgekeken naar een vroeger model, waarin de paardenbedwinger een soortgelijke rol speelde, en deze figuur met de twee zware rossen in het voetstuk van Eligius' zetel gezet.
Dit folkloristisch element, geplaatst in die kleine ruimte, welke onder het beeld is uitgespaard, bewijst hoe innig de cultus van St. Eligius en de ritueele paardenzegening nog samengingen in den leeftijd van den beeldhouwer (circa 1500).
In de openbare dorpsfeesten was het kerkelijk leven samengegroeid met de uitingen van het alledaagsch bedrijf, waarin restanten van het oud bijgeloof zich mengden.
Vraagt men na omtrent een zegening van paarden in St. Geertruid en over den feestdag van St. Eloy, dan krijgt men onzekere antwoorden. We kennen in deze streek van Thienen tot Tongeren en van Maastricht tot Aken alleen het gebruik om op den 1sten Zondag van Mei, of wel met Pinkstermaandag, den grooten paardenomrit te houden over de akkers en velden van Rutten bij Tongeren, en Hakendover bij Thienen. Daarheen gaat men jaarlijks uit de Zuidelijke dorpen met autobussen, wagens en fietsen, om zijn oogen aan dat schouwspel te vergasten. Nog Zuidelijker, in Beieren en in het gebied rondom Trier is dit oud Germaansch gebruik nog veel meer in zwang.
Het kan echter even goed een oud Keltisch gebruik zijn, dat tijdens de overheersching der Romeinen is blijven voortbestaan. De streek van Trier tot Maastricht, en in het algemeen tusschen Moezel, Maas en Rijn toont veel trekken van gelijkenis, en met name een sterke verwantschap in den goden- en moedercultus. Wel is er misschien veel van het eigenaardige Triersche karakter door deze Rom. kolonisatie verloren gegaan. Bij een bezoek aan het stedelijk museum dezer stad, welke eenmaal, niet minder dan Keulen, als cultuur- en religiecentrum voor onze streek gegolden heeft, bleek ons, hoe een

HET ST. ELIGIUSBEELD
TE ST. GEERTRUID
(foto L. Wolfs)

en dezelfde afbeelding herhaaldelijk terugkeerde : nl. die der godin E p o n a, de schutsgodin van den paardenteelt en de inheemsche beschermster der stallen. Naast de jachtgodin Diana (Artemis) komt zij veel voor, soms zittend voorgesteld, gewoonlijk echter op een ros, een enkele maal met drie paardekoppen om zich heen. De Gallo-Romaansche boer stelde zijn paarden en stallen onder haar hoede. Waarschijnlijk is het een Keltische godin ,wier vereering later door de Romeinen van het Keizerrijk werd overgenomen. [1])

Of iets dergelijks eertijds ook hier in de nabijheid van Maastricht heeft bestaan ? In elk geval hebben we in dit beeld een laatste relict, een souvenir en een getuigenis van de verdwenen gewoonte, om den kerkelijken zegen over de paarden af te trekken, en tevens in St. Eligius den localen beschermer van het vee te begroeten.

Niet overal blijkt de patroon der paarden dezelfde te zijn geweest. Men vindt o.a. in het buitenland St. Quirinus, St. Antonius Abt, St. Leonardus, St. Mauritius en St. Eligius, wellicht ook St. Joris. Deze Christelijke patronen, bijna allen Ritterheiligen, hebben in de eerste eeuwen der kerstening de vroegere beschermers zooals Wodan en Thor moeten vervangen, en daarmee kon het pas gedoopte volk zich vereenigen, als nl. het gebruik der ritueele omrit maar bleef voortbestaan.

Ter eere dier patronen werden paardehaaroffers gebracht, zoowel uit de haren van den staart als van den kop, meestal echter getrokken uit de manen, en boven, tusschen de ooren van het dier, als teeken en zetel van de kracht. Dit offerhaar, dat op het altaar gelegd werd, was vermoedelijk zoowel een magisch als een representatief offer. Magisch — het moest de ziekten en kwalen, die 't werk zijn van booze geesten, bezweren, m.a.w. afweren van het beest, dat tevens gezegend werd. En representatief : d.i. het haaroffer verving en vertegenwoordigde het geheele dier zelf, dat op die wijze voor den eigenaar behouden bleef en werd teruggekocht.

Men voelt eenigszins den heidenschen oorsprong van dit haaroffer, dat later door de zegening gekerstend werd, aan. Men kon niet het heele gebruik met wortel en tak uitroeien, en trachtte zich aan te passen zonder in het afgodische en bijgeloovige element iets toe te geven.

Paus Gregorius III had immers met die feesten rekening gehouden bij zijn

instructies, gegeven, aan de Angelsaksische missionarissen in het algemeen, en aan St. Bonifacius in het bijzonder, al keurde hij het deelnemen aan de paarden-offers en maaltijden beslist af.
In een brief aan Bonifacius — A.o. X-ri 732 — verklaart hij: „Overigens hebt gij mij laten we-„ten, dat er sommigen zijn, die „w i l d paardenvleesch eten, (of-„fervleesch) en zeer velen ook „vleesch van huispaarden (tam-„me dieren). Dit moet gij volstrekt „niet toestaan, maar met Chris-„tus' hulp, en alle mogelijke mid-„delen, overal dit misbruik onder-„drukken en (na de overtreding) „hun eene boete opleggen. Het is „immers iets onreins en iets vloek-„waardigs."
In de Germaansche Godenleer treden de voorname goden bijna allen bereden te paard op: Wodan, Thor, Freija, enz. En zelfs verschijnen later de populaire heiligen, die met hun eeredienst den godencultus bij het volk verdringen, zooals St. Martinus, St. Joris en St. Nicolaas gewoonlijk te paard, om zoo aan de overheerschende volksvoorstelling toe te geven. Voor de uitbeelding der natuurkrachten, wind, storm en donder, die als personen zijn voorgesteld, laat men ook het rennende paard optreden.

HET ST. ELIGIUSBEELD
TE ST. GEERTRUID (achterzijde)
(foto L. Wolfs)

— — — — —

Er was eens een tijd, — en zelfs nog in 1750 en 1800 gold algemeen dit woord als spreuk, — dat men in Duitschland zeide: „Het paard maakt den man". Daarin hebben de fiets en de auto ontzaggelijke veranderingen gebracht. Het bezit aan paarden is zelfs bij ons niet meer kenschetsend voor den „rijken boer". Want ook bij hem staat achter de breede stalpoort de zwart gelakte machine. Geen bruinglanzende merrie; het rollende paard met de twee stralende koplantaarns. Het is ook zijn trekpaard geworden.
Groote paardekoppen, uit hout gesneden, en als huissieraad boven in den spitsen voorgevel aangebracht, vond men overal in de Germaansche landen en bij de Slaven, van het Noorden tot het Zuiden, van de Maas tot aan de Wolga, maar vooral bij de Saksers, en bij ons in Twente en Groningen nog heden. Als symbool der alles ziende, immer reizende, overal dóórdringende zon, zag ook het paard zich de kracht toekennen, in het verborgene en in de toekomst te schouwen, en als de „A l z i e n d e" gericht te houden.

OPSTELLING VAN EEN CAVALCADE TE RUTTEN BIJ TONGEREN
(foto E. Franquinet)

De oude Germanen waren evenzeer als de Galliërs onvervaarde ruiters en men kan aannemen, dat zij in oertijden, op eigen bodem, het inheemsche wilde ros getemd hebben, en de paarden opjaagden uit het woud om ze dan met den strik te vangen, juist zooals nu de cowboy zijn lasso werpt in de wijde steppen van het wilde Westen.
Al meermalen heeft men zich afgevraagd : is onze C a v a l c a d e, of deftige paardenrit, die jaarlijks terugkeert bij grootere feesten en plechtigheden als eerste H. Missen, H. Vormsel, intrede van den Bisschop, installatie van den Pastoor, enz. van Spaanschen of Italiaanschen oorsprong, — iets, waarop het woord „cavalcata" zou wijzen, — en in de 16de eeuw geïmporteerd door de militaire troepen der huurlegers ; of is zij altoos inheemsch geweest, en houdt zij verband met de oude Germaansche gebruiken en den ritueelen omrit ter eere van de goden ? De hamer was immers het attribuut van Thor, Donar, den dondergod, die te paard over de wolken voer, en de bliksems verwekte met zijn slagen.
In dit geval zou St. Eligius met des te meer reden zijn hamer dragen, om door deze voorstelling te voldoen aan den populairen smaak. Van een rondrit of van een paardenzegen in St. Geertruid hebben we niets meer kunnen achterhalen. Daarvoor moeten we over de grenzen van Limburg gaan.
De jaarlijksche kermis van de gemeente Hakendover valt op den 2den Paaschdag. Van alle kanten uit het Noorden, uit de streek der Hesbaye, uit de Kempen, Belgisch en Hollandsch Limburg, komen duizenden bedevaartgangers aan de jaarlijksche processie deelnemen.

Een zonderling tooneel bieden die duizenden mannen in de velden van Hakendover, bij Thienen. Men kan de plaats niet beter vergelijken dan met een groot slagveld, vol beweging en leven, maar in vrede en zonder moorddadige wapens.

Na de hoogmis van 10 uur zet de processie in ; de paardenstoet stelt zich op en neemt zijn weg door de velden. Eerst vormt zich een stoet van boeren te paard, die over de bezaaide akkers heen trappelen, zonder acht te geven op de malsche, groene veldvruchten, die dan (April of Mei) toch reeds in groei zijn, en die er zeer slordig, verweerd en verpletterd uitzien na afloop van den optocht. Al het jonge groen kleeft op den grond : sprietjes, halmen en bladen. Toch zal dit den verderen groei niet storen.

Het treffendste oogenblik valt in, wanneer vanuit een hooger gelegen punt, midden op het veld, de zegen met het Allerheiligste Sacrament gegeven wordt over de akkers, de paarden en geheel de neerknielende menigte rondom. De stilte valt neer over het biddende en pratende volk, de bellen rinkelen, en zelfs de fiere renners, de steigerende paarden, met den toom in bedwang gehouden, buigen zich of staan stram en nemen deel aan den zegen.

Daarna gaat de stoet weer voort op dezelfde wijze, en rennen de paarden over de akkers.

In Rutten bij Tongeren heeft dit volksfeest plaats op den 1en Mei ; en deze plaats onderscheidt zich nog bijzonder door een jaarlijks met veel zorg en piëteit opgevoerd openluchtspel ter eere van St. Evermarus, den H. martelaar en pelgrim van Rutten. Op dit spel hopen wij nog eens terug te komen in een volgende aflevering. [2])

Wittem. Emm. JANSSEN, C.s.s.R.

[1]) Zie verder over deze stof de voortreffelijke, goed gedocumenteerde artikelen : vooreerst van kapelaan Kyll te Engers (Rhld) in Pastor Bonus, Jg. 43, 1932, Heft 3, Mai. „Das Pferd im religiösen Brauchtum des Trierer Kulturraumes, S. 186-199 ; en vervolgens : in het Linzer Quartalschrift, Jg. 78, 1925 van Dr. Rud. Hindringer : Das heidnische Rosskultwesen und seine Verchristlichung durch die Römische Kirche, S. 739-755.

[2]) Enkele gegevens over dit onderwerp, die nl. welke den paardencultus in het buitenland betreffen, hebben wij ontleend aan Meyer's en Brockhaus' Lexikon. Dit geldt ook voor de Meigebruiken o.a. : Meirit, in de vorige aflevering.

ONS MOOIE LIMBURG

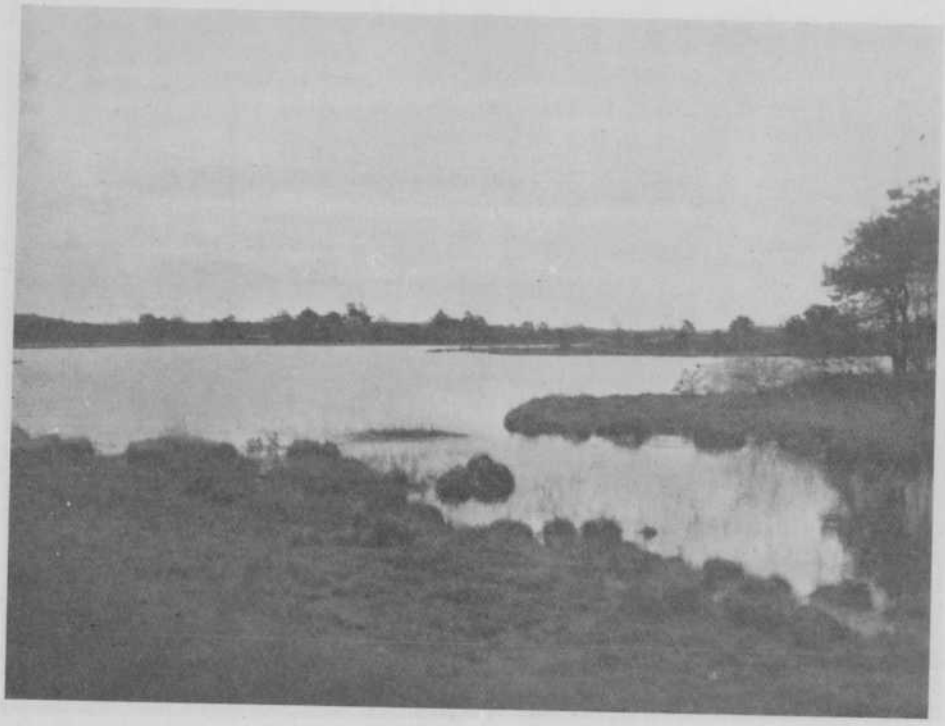
GENNEP

Dat Zuid-Limburg een dorado is voor natuur- en vooral voor plantenliefhebbers, is bekend genoeg. Maar ook het Noordelijk gedeelte van deze provincie bergt schatten op natuurhistorisch en ook op geschiedkundig gebied. Ik heb hier vooral 't oog op de omstreken van Gennep. Deze oude plaats, waarover gegevens bestaan, dateerend uit 900, bereikt men makkelijk per tram of trein. Is 't September, als we Gennep bezoeken, dan gaan we in de hoofdstraat, heel prozaïsch Landstraat genoemd, dadelijk rechts af, de veerweg naar Oeffelt op.

Bij 't Oeffeltsche veer genieten we niet alleen van 't mooie gezicht over de Maas en 't Brabantsche land aan den overkant, maar vooral van de zeldzame herfsttyloos, die hier een heel weiland bedekt met een zacht-paarsche kleurenpracht. Ook de veerweg zelf is de moeite waard. Langs de kanten oude vlieren, waartusschendoor de ranken van Clematis vitalba en hop met hun leuke vruchten. De hop is blijkbaar al sinds onheugelijke tijden hier aanwezig, want in oude kronieken van Gennep lezen we, dat al in 1756 de regeering de raadsleden opmerkzaam maakt op 't groot nut, dat de hopranken opleveren voor spinnerij en weefstoel. Naast hop en Clematis groeien hier veel wilde roosjes en ook de kardinaalsmutsjes, die we in nog grooter aantal aantreffen aan den anderen kant van Gennep, waar we nu een kijkje gaan nemen.

We loopen dus in de richting van Heyen en passeeren de moutfabriek, waar 't grijskruid (Berteroa incana) als waardige pothoofdplant in groot aantal groeit. Onze blik wordt, zooals altijd, weer even geboeid door 't prachtig blauw van 't slangenkruid en dan komen we aan een stuk hei, grenzend aan de weilanden langs de Maas. Op deze hei vinden we kreupelboschjes vol kardinaalsmutsjes, Geldersche Roos en rozenbottels, die vaak de mooie gallen dragen van de rozengalwesp (Rhodites rosae). Vooral 's zomers vragen deze boschjes de aandacht van botanici. Hier groeit de knolspiraea (Ulmaria filipendula). De flora zegt: „In tuinen, soms een enkele maal verwilderd". Maar ik vraag me af, hoe deze plant hier verwilderd kan zijn, waar nog geheel ontgonnen terrein is! Plekken vol Betonica officinalis, de zeldzame eenigszins op Andoorn gelijkende labiaat, weet ik hier te vinden. Laag bij de grond, langs 't kronkelend paadje, dat telkens weer dichtgroeit, staat 't penningkruid. Hiertusschen door schiet 't kruisbladwalstroo (Galium cruciata) met z'n kleine gele bloemetjes in de bladoksels, op. Dan vinden we weer verschillende viooltjessoorten of een witbloemige Polygala.

Waar vindt men zooveel walstroo als hier in Gennep? Overal groeit hier 't gewone walstroo: G. verum en G. mollugo, in hooge opschietende bosschen langs de wegen. De kinderen vieren elk jaar een walstroofeest, waarbij zij hun huis versieren met deze plant. De wegen door de weilanden heen, worden omzoomd door de meest uiteenloopende planten, zooals wilgenroosje, kattendoorn, rolklaver, honingklaver, Campanula rotundifolia en ook C. rapun-

DE ZIEP, AAN DE DUITSCHE GRENS BIJ GENNEP

culus Euphorbia's, Jacobskruiskruid, Toortsen, Theunisbloemen en veel Margrieten. Ook 't zeldzame Galium silvestre en Hypericum hirsutum is hier te vinden. En dan komen we aan een plekje, dat we zoo in onze rotstuin over zouden willen planten. Het is een zonnig plekje tegen een dijkje op en ziet blauw van de Veronica prostrata. Hierbij groeit 't gele Tripmadam (Sedum reflexum) en de witte Saxifraga's.

Moe van 't plantenzoeken, strekken we ons uit op een van de heuvels in de zon, met 't uitzicht op de Maas, waarop de langzaam de bocht omvarende slepen. Boven ons hoofd staat de Torenvalk te bidden. Prachtig doet de zon z'n rugzijde goudbruin glanzen. Een ideaal jachtgebied heeft hij hier, want het eikenhakhout zit vol veldmuizen, z'n geliefkoosde prooi. Z'n nest heeft hij in één van de hooge eiken van de Heyensche weg.

We kunnen ook dezen drukken verkeersweg oversteken en op de heide gaan liggen droomen. Tot in 't oneindige strekt deze heide zich uit. Met somber weer maakt deze heide me melancholiek. Komt dit doordat hier de vroolijke witte fietspaden van de Veluwsche heide ontbreken? Of doordat er geen onderbreking plaats heeft door een fleurige dennenaanplant?

's Zomers ziet men slechts hier en daar een korenveldje, waar dan vooral veel korenbloemen, margrieten en klaprozen groeien en weinig koren. Niet prettig voor den eigenaar, maar wij genieten er des te meer van. Toch heeft deze sombere heide veel aantrekkelijks. Nu vinden we een plek vol Orchis maculata, dan weer een vennetje vol wollegras of wel van achter een heuvel duikt een

DE NIERS BIJ GENNEP

ven op, bezaaid met wateraardbei. En als we dichter bij komen, vinden we er ook Klein Blaasjeskruid, Zonnendauw, Veenbes en veel Pitrusch. Soms ook een plekje Wolfsklauw.
Dicht bij de Duitsche grens ligt een groot ven, omgeven door berken. 's Zomers wordt hier gezwommen en 's winters rijdt men er schaats, waarbij zelfs een verlichting aangebracht wordt door vuren.
Ook de leeuwerikken en tapuiten zorgen voor een vroolijke noot in den zomer. Als we stil liggen, komt de tapuit nieuwsgierig dichterbij, onder voortdurend „tak, tak" geroep. Bij 't wegvliegen schittert de witzwarte staart in de zon. Z'n nestje heeft hij in een oud konijnenhol een eindje verderop. Kraaien trekken er veel over ons heen. Waarom heb ik toch zoo 't land aan dezen vogel? Komt het door den geweldigen indruk, die de sprookjes van Grimm vroeger op me gemaakt hebben, en waarin deze krassende zwarte vogels met hun uitgerafelde vleugels steeds onheil aanbrachten? Ik weet 't niet, maar liever dan naar deze vogels kijk ik naar 't eksterpaar, dat daar aangevlogen komt. Misschien is 't het paar, dat al sinds jaren nestelt in een van de hooge boomen van de prachtige lindenlaan bij 't station, één van de sieraden van Gennep.
Zoo droomende op de heide, denk ik me terug in den tijd van den Spaanschen oorlog, toen hier de troepen van Graaf Willem van Nassau legerden, die te samen met Frederik Hendrik 't beleg sloegen voor 't Genneperhuis. Waar nu de spoorbrug over de Maas ligt, werd toen een schipbrug geslagen om een verbinding met de troepen te Oeffelt te krijgen.
Frederik Hendrik lag met z'n troepen aan den overkant van de Niers in de

DE NIERSBRUG TE GENNEP

buurt van Middelaar en zoo werd de oude burcht, 't Genneperhuis, met z'n Spaansche bezetting geheel ingesloten.
Veel had de burcht te lijden van 't geschut dat in den omtrek opgesteld stond. De namen kanonkamp en schietberg herinneren nog aan dezen tijd.
Toch duurde 't van 9 Juni tot 1 Augustus 1641 voordat de vesting genomen werd en hiermee de weg naar Venlo en Roermond voor de Staten openlag.
Van den burcht is nu nog slechts een ruïne over, maar nog steeds is 't een geliefkoosde plek voor de Gennepenaren. Men wandelt er graag heen langs de snelstroomende Niers. 's Zomers is die Niers maar een smalle stroom met langs z'n oevers groene weilanden met bonte koeien.
Graag fiets ik 't eenige goede fietspad, dat langs de Niers de heide opgaat. Links van me 't riviertje met de weilanden en in de verte 't blauwwazige Plasmolenbroek. Rechts de onmetelijke heide met als trouwe baken, de steeds weer zichtbare witte molen aan den Heyenschen weg. 's Winters treedt de Niers ver buiten z'n oevers en vormt een eindelooze watervlakte, daarbij niet onder doende voor de Maas, waar hij in uitmondt bij de oude ruïne.
Ruïne van een roemruchtig verleden. Want al in heel oude tijden woonden de heeren van Gennep op 't Genneperhuis en gedroegen zich daar evenals de roofridders op hun burchten aan den Rijn.
Het St. Norbertuspad en St. Norbertuspoortje houden de herinnering wakker aan een anderen bewoner, Norbertus, die later o.a. Aartsbisschop van Maagdenburg werd, maar hier z'n kinderjaren doorbracht (± 1100). Ook 't wapen

OVERBLIJFSELEN VAN DEN VESTINGMUUR TE GENNEP

van Gennep, dat voor 't stadhuis prijkt, schijnt van zijn geslacht af te stammen. Even bekijken we nog 't marktpleintje met 't aardige stadhuis, dat in de 17e eeuw in renaissance-stijl gebouwd is. Het bezit een mooie achthoekige traptoren. Hier en daar staan nog brokstukken van de oude muren van Gennep en ook een deel van den ouden wal is nog aanwezig. Maar 't liefst dwaal ik toch in alle jaargetijden door de Gennepsche weilanden en heide. In 't voorjaar is 't een wedstrijd tusschen Niers en Maas om ons tot zich te lokken. De Niers zit vol dotters en langs de oevers bloeien de elzen en wilgen. Op de heide vlak er bij staan de eenzame berken zich te tooien met een zacht groen waas. De Maas toont ons weilanden vol speenkruid en in 't kreupelhout bloeien de gele primula's en witte anemonen. En dan komt al gauw de brem in bloei ! Op vele plaatsen in Nederland wordt deze prachtige plant langzaam maar zeker door de menschen uitgeroeid. Maar hier steken de planten nog naar alle kanten hun takken uit, door geen menschenhand in toom gehouden. Groote goudgele bouquetten staan er in volle pracht te bloeien op de heuvels en in de dalen, zoodat we niet anders dan juichend op de hoogste heuvels kunnen klimmen om van dit zonnige schouwspel volop te genieten !

Zeker heb ik niet te veel gezegd, als ik beweer, dat Gennep en omstreken in alle jaargetijden een bezoek evenzeer waard is als Zuid-Limburg.

D. MOLL.

LIMBURGSCHE DIALECTEN

LIMBURGS VOLKSTAAL IN GEUREN EN KLEUREN

De'n hièle kraom op sjtelte zètte, wil zooveel zeggen als ruzie, herrie maken. Als de ruzie intusschen in vollen gang is, noemt men dat : dao is vuur in 't taak. Als aansporing hoort men dan dikwijls uitroepen als : geef 'm katoen, kouter, haut 't 'm biej, doog 'm boter de biej, geef 'm saus, geef 'm koelefonter, zèt 'm de sees.

Wat dit sees betreft, hierover 't volgende : het woord, onbegrijpelijk als 't voor oningewijden luidt, is vermoedelijk een vocalisatie van se's, de beide beginletters van sjtang en sjpaore waarmee 't paard in bedwang gehouden wordt. Koelefònter (colophonium) is de hars, waarmee de strijkstok wordt ingesmeerd. Uit het gebruik van deze en soortgelijke vergelijkingstermen blijkt duidelijk hoe het eenvoudige landvolk in de keuze zijner uitdrukkingen meestal grijpt in zijn onmiddellijke omgeving.

En telkens en nogmaals zal men kunnen constateeren dat men bij het maken van vergelijkingen geneigd is in de taal een humoristischen ondergrond te leggen, hetgeen als een natuurlijk gevolg van zijn aard en levensopvattingen moet beschouwd worden.

Wie anders dan de boer zou b.v. van iemand, die een hoogen boord draagt, kunnen zeggen : hee hät de huöiselen op, of van iemand, die een wit overhemd draagt : de wäsj lik oet, of dè hät de bleik gesjtole ?

De huöisele zijn n.l. afzonderlijke planken, die op den karbak geplaatst worden om dezen hooger te maken. Zij kunnen opgezet en afgenomen worden, gelijk het boordje om en afgedaan wordt.

De gekleede jas behoort alleen tot de uitrusting van den gegoede ; men noemt hem de batsesjläger, zijn zakuurwerk heet z'n reup.

Zoo noemt hij zijn vingers zijn fikke of z'n pin. Wanneer ge iets wilt aanraken, dat verboden is, gewordt u de waarschuwing : fikke van de mik, of : blief mèt den fikke van de babbeläre aaf.

Huiselijkheid is een groote deugd in een huisvrouw. Vandaar de uitdrukking : 'n gooi vrouw en e good vuur mooge neet oetgoon.

Sommige vrouwen lijden evenwel aan 't gebrek veel tijd zoek te maken met het houden van lange buurpraatjes. Dat heet barebinge.

'n Baar is n.l. een plateel, 'n melkschotel. Als die eenmaal gebroken is, heeft het aan elkander binden van de scherven geen nut. 't Is verloren moeite en tijd. Die beteekenis heeft de uitdrukking dan ook. Nu is sedert de invoering van den melkontroomer de baar zoo goed als verdwenen, men spreekt er nauwelijks meer van, maar de term zal niet spoedig uit de omgangstaal verdwijnen.

Wie niet veel gehoord of gezien heeft, toont zich nog al ongeloovig als hem iets buitengewoons verteld wordt. Men voegt hem toe : Noe, de geluifs 't neet, jè, dat zal waal, de bès niks gewind es keu en ös.

Een spreekwijze als deze toont weer ten duidelijkste aan, dat het Dialect zijn spreektaal voor een groot deel ontleent aan het landelijk leven.

(Wordt vervolgd).

A. WEHRENS.

EEN GROOT MUSICUS IN LIMBURG

HENRY DU MONT

MARMEREN GRAF-MONUMENT VAN
HENRY DU MONT (Fr. school XVIIde eeuw)
„LA MUSIQUE AFFLIGEE"
(zich bevindende in het Louvre te Parijs)

Voor eenigen tijd kwamen wij in het bezit van een foto van een grafmonument. Het was een afbeelding van het grafmonument van den grooten musicus Henry du Mont, wiens naam wel waard is om te Maastricht bekend en vooral bewaard te blijven. Wij hebben te Maastricht nog altijd geen du Montstraat of -plein. Daarom willen wij dit artikel wijden aan zijn nagedachtenis. Mede aan de hand van een artikel van wijlen Pater Albers S. J., die in de „Publications" etc. van 1931 schreef „over toonkunst en toonkunstenaars in oude tijden te Maastricht", zullen wij de voornaamste levensbijzonderheden van du Mont hier weergeven.

Henri du Mont of liever de Thier werd in 1610 te Villers l'Evêque, bij Luik, geboren. De Thier, een Waalsch woord, dat „berg" beteekent, veranderde hij in latere jaren in het meer gangbare woord „du Mont".

Als elfjarig knaapje kwam hij naar Maastricht, in de school van het Kapittel van O. L. Vrouw, om daar als choraal opgeleid en verder onderwezen te worden in de voornaamste vakken van dien tijd.

Het moet ons niet verwonderen, dat kinderen en mannen van aanleg, vooral op muzikaal gebied, gaarne door de Kapittels van O. L. Vrouw en Sint Servaas werden opgenomen. Meermalen immers vonden wij in de notulen van het Kapittel van O. L. Vrouw dat zangers en muzikanten, „per advertentie"

zouden wij in onzen tijd zeggen, opgeroepen werden uit steden en dorpen der omgeving om de opengevallen plaatsen te bezetten. Zij bleven dan, tot opzegging toe, vast aan de kerk verbonden, om aldaar de heilige diensten te verheffen door zeer goed verzorgde muziek, zoowel vocaal als instrumentaal. Hoe ver zijn wij in onzen tijd op dit gebied ten achter gebleven bij onze voorgangers.

Het elfjarig jongetje Henry du Mont schijnt zeer bijzondere gaven gehad te hebben, want in 1630, dus nauwelijks twintig jaren oud, werd hij reeds aangesteld als organist der Kapittelkerk van O. L. Vrouw.

Men moet zich hier eenigszins indenken in de groote zorg, die men in deze eeuwen had voor de kerkmuziek, om het hooge ambt van organist naar waarde te schatten. Ook gaf men den jongen organist du Mont ruim gelegenheid om elders, buiten de stad, zijn studie voort te zetten. Met reisgeld en behoud van salaris krijgt hij o.a. in 1630 twee maanden verlof om zich elders in orgelmuziek verder te bekwamen.

Volgens het gebruik van dien tijd was Henry du Mont onder de clerici opgenomen en droeg hij dus in en buiten de heilige diensten het geestelijk kleed en de tonsure. Priester en nog minder abt is hij nooit geweest, ten minste niet in den gewonen zin. Wanneer hij al wordt genoemd „abbé", dan verstaan wij daaronder een beneficiant. Later werd hij zelfs kanunnik van S. Servaas te Maastricht benoemd, hetgeen mogelijk was ook zonder priester te zijn. Reeds in 1626, toen Henry du Mont eerst 16 jaar oud was, vinden wij hem als een geschikt en bekwaam musicus vermeld in de kapittelbesluiten, waarom men hem laat genieten van een muziek-prebende.

Op dien leeftijd zal hij wel als koraal afgedaan hebben en reeds ingedeeld zijn bij de instrumenten-bespelers, viool-, bas- of orgelspeler.

Het salaris der koralen werd eerst in natura uitbetaald, zooals blijkt eveneens uit de kapittelbesluiten, waardoor aan de broeders Henry en Lambert a Monte eenige mulder rogge werden uitbetaald. Ook de toga's werden meest door de kerk gegeven. Deze Lambert du Mont heeft eveneens in latere jaren een voorname rol gespeeld in het muziekleven der O. L. Vrouwekerk ; hij werd n.l. organist, waarschijnlijk na het vertrek van zijn broeder Henry. In het verloop van dit artikel spreken wij ook nog over hem.

Toen Henry du Mont in 1630 verlof kreeg van het kapittel, om elders verder te studeeren, bleef hij natuurlijk nog steeds verbonden aan de O. L. Vrouwekerk. Maar toch waren deze banden niet meer zoo sterk. Had hij elders een betere toekomst gevonden, of was hem het leven als clericus te Maastricht te streng en te eng ?

Wij vinden hem in 1632 nog onder de muzikanten van O. L. Vrouw en zelfs in 1638 eischt het kapittel nog zijn recht op, om du Mont bij herhaling van elders terug te roepen om voor het kapittel te verschijnen... Maar tevergeefs ! Het waren ook zoo'n droevige toestanden in die tijden te Maastricht. Voortdurende belegeringen, verschrikkelijke pestziekten, godsdiensttwisten etc. maakten den ruil met het schitterende Parijs ook in die dagen al zeer gemakkelijk. Zoo dacht ook Henry du Mont en dus vinden wij hem in 1638 met een schitterende toekomst, in den bloei van zijn leven — hij was 28 jaren oud — in de „Ville lumière".

Wij zouden in 1638 ook kunnen denken, dat du Mont om politieke redenen

Maastricht verlaten heeft. In dat jaar werd immers het verraad ontdekt van Landsman, waarin o.a. pater Vinck en kapelaan Silvius uit O. L. V. kerk een rol speelden. In alle geval was 1638 wel een jaar om zich niet veilig te voelen in Maastricht.

Dat Henry du Mont te Parijs weldra zijn weg gevonden had, pleit wel voor zijn groot talent, zoodat hij als vreemdeling reeds in 1640, dus 2 jaren later, als organist werd aangesteld aan een der voornaamste parochiekerken,nl. St. Paul. Hierbij is het echter niet gebleven, want du Mont's naam als musicus, was weldra zóó bekend, dat hij achtereenvolgens benoemd werd tot organist van den hertog van Angers, eenigen broeder van Koning Lodewijk XIV ; verder werd hij intendant van de particuliere muziek van de Koningin, bovendien kapelmeester en componist van de Koninklijke Kapel. Wanneer hij later genoemd wordt met den weidschen titel van : „Organiste du roi de France", dan oordeelen wij, gezien zijn muzikale ambten aan het fransche Hof, dat deze titel hem toekomt. Het eenvoudig koraaltje van de Maastrichter O. L. Vrouwekerk had het inderdaad ver gebracht ! Maar niet zonder veel studie, oefening en moeite. Hij speelde meesterlijk het orgel, het koninklijk instrument ; verder viool en clavecimbel. Bovendien was hij een zeer bekend componist, wiens composities wij hier niet willen opsommen, maar die nu nog uitgevoerd worden. Speciaal noemen wij zijn : „Messe Royale". Wat den aard zijner composities betreft, deze kunnen wij het best afleiden uit het getuigenis van een zijner beoordeelaars : „Hij is een der componisten, die het meest heeft gewerkt, om de kerkelijke muziek te doen naderen tot de profane".

Henry du Mont was dus wel in aanzien en eere gekomen te Parijs, maar toch kon hij Maastricht niet vergeten. In 1653 zien wij hem wederom te Maastricht terug. Ofschoon reeds over de 40 jaren, blijkt hij nog niet gehuwd te zijn. Geen der Parisiennes schijnt hem genoeg te kunnen bekoren, maar hij wenscht liever in Maastricht te komen zoeken naar een uitmuntende levensgezellin. Inderdaad... zijn oog van keuze viel op de deftige mejuffrouw Mechtildis Loyens, een burgemeesters-dochter, waarmede hij in den echt vereenigd wordt op 21 Augustus 1653. Wij kunnen ons zoo goed voorstellen, wat het voor een „gesprek van den dag" geweest moet zijn, toen de beroemde musicus, die te Parijs zoo in eere stond, te Maastricht kwam zoeken naar een bruid.

En ook wat moet het een plechtigheid geweest zijn in de Sint Nicolaaskerk te Maastricht, toen het huwelijk gesloten werd onder getuigenis van Henry's broeder, Lambertus du Mont, organist van de kapittelkerk van O. L. Vrouw en de secularius Gulielmus Schroeder, eveneens van de O. L. Vrouwekerk.

Deze Lambertus du Mont is waarschijnlijk dezelfde die volgens de notulen van de O. L. Vrouwekerk o.a. in 1670 wordt afgevaardigd door het kapittel om te beraadslagen over de reparatie der torenklokken. Hij was bovendien kanunnik van St. Anna.

Dat Henry du Mont niet in Wyck trouwde, alwaar zijn bruid thuis hoorde, maar met verlof van den pastoor Lambertus Natalis, in de St. Nicolaaskerk, bewijst o.i. zijn groote voorliefde voor zijn oude parochiekerk, waarin hij zeer waarschijnlijk als koraal zijn eerste H. Communie gedaan heeft.

(Wordt vervolgd). AD. WELTERS.

JAARVERSLAG

OVER 1932

VAN DE LOTGEVALLEN DER

STICHTING „HET LIMBURGSCH LANDSCHAP"

Eenvoud in organisatie en in de keuze der werkobjecten moest ook in dit afgeloopen jaar worden betracht. Nog laat de crisis ons niet los uit haren greep en moet dus steeds tevredenheid aan de bevrediging onzer verlangens voorafgaan. Toch is er geen gebrek geweest aan activiteit en er zijn verschillende gebeurtenissen te vermelden, die veel bijdroegen tot verhechting der fundamenten.

Bij Koninklijk Besluit van 12 Januari 1932, No. 11, werd de Stichting toegelaten als stichting uitsluitend in het belang van het natuurschoon werkzaam. Artikel 141 der Onteigeningswet plaatst onze stichting, gewapend met evengenoemd Koninklijk Besluit, naast Rijk en Gemeente; voorwaar dus geen gering voorrecht.

De inkomsten stegen; zij bedroegen ƒ 508.40 in 1932 tegen ƒ 266.— in 1931. Van het Provinciaal Bestuur werd bericht ontvangen, dat de Stichting mag rekenen op een jaarlijksche contributie van ƒ 50.— voor het eerst in 1933. Dit bewijs van waardeering mag zeer zeker wel op hoogen prijs worden gesteld. Moge het voor velen een nageleefd voorbeeld worden. Dank zij deze toezegging en de vermeerdering van particuliere bijdragen kon voor 1933 reeds ruim ƒ 600.— als inkomstenpost worden geraamd.

Als het een beetje mee wil loopen, moeten we dit jaar de ƒ 750.— bereiken.

Het afgeloopen jaar kende reeds aanzienlijke vermeerdering van werkzaamheden. Het Bestuur vergaderde twee maal. Op 6 Februari werd ingesteld een Commissie van Advies, die sedert haar instelling reeds verschillende nuttige rapporten heeft opgesteld. Ook werd in die vergadering de tijdelijke Secretaris-Penningmeester voorgoed als Secretaris aangewezen. Baron de Weichs de Wenne heeft de zorg voor de financiën op zich willen nemen.

In de tweede vergadering, gehouden op 16 Juli, werd besloten toe te treden tot de „Contactcommissie inzake Natuurbehoud" en adhaesie te betuigen met een motie, door deze Commissie aangenomen.

Tevens werd besloten, om naar aanleiding van het Geulle-Rapport der Adviescommissie contact te zoeken met de Staatscommissie.

Ook werd het Dagelijksch Bestuur gemachtigd tot samenwerking met de Schoonheidscommissie om in Noord-Limburg een reeks lezingen te organiseeren om de bouwwijze ten plattelande te verbeteren. Hiervoor werd een bedrag van ƒ 200.— toegestaan. Besloten werd verder, het Dagelijksch Bestuur te machtigen, een bedrag, niet grooter dan ƒ 10.—, als jaarlijksche bijdrage toe te zeggen aan de Subcommissie van de Commissie voor den Monumentendag belast met de bevordering der Heemschutgedachte onder de jeugd. Van deze machtiging heeft het Dagelijksch Bestuur gemeend ten volle gebruik te moeten maken.

Het Dagelijksch Bestuur hield acht vergaderingen, zoodat met recht, gezien de steeds zeer gevulde agenda, van activiteit mag worden gesproken.
Het Bestuur werd met twee leden uitgebreid. Dr. W. Goossens en Notaris M. H. Th. Jaspers kwamen onze gelederen versterken, zoodat het Bestuur thans 36 leden telt.
De Secretaris vertegenwoordigde de Stichting op twee vergaderingen der Contactcommissie inzake Natuurbescherming.
De samenwerking met de Schoonheidscommissie dreef den Secretaris naar Noord-Limburg voor het doen van een reeks van architectonische opnamen, te gebruiken als lantaarnplaatjes bij de te houden lezingen. Door de samenwerkende lichamen werd een commissie benoemd, waarin de volgende vertegenwoordigers zitting hebben :
Ir. J. Th. J. Cuypers, Voorzitter ; Th. Dorren ; Mr. E. Franquinet ; Jhr. Mr. W. Michiels van Kessenich ; J. M. H. F. H. Baron de Weichs de Wenne.
Deze Commissie vergaderde driemaal en Baron de Weichs de Wenne stelde zich spontaan als organisator ter beschikking. Het is zeker in hooge mate aan hem te danken, dat in den winter 1932—1933 een reeks interessante en zeer leerzame propagandavergaderingen kon worden gehouden. Hierover zal echter het volgende jaarverslag U meer kunnen vertellen.
Bijzonderen dank verdienen :
Ir. Cuypers, die op zijn atelier een reeks leerrijke verbeterde ontwerpen liet teekenen, naar de foto's uit de streek zelf ; de Heeren H. Jans, Schoolhoofd te Geysteren, en M. G. J. Keizers, leeraar aan Venlo's Ambachtschool, die zich belangeloos beschikbaar stelden voor het houden der voordrachten, de eerste over Limburg's natuurlijke schoonheid en de tweede over de bouwwijze.
Bij het verzamelen van foto's werd de meest voortvarende medewerking ondervonden van de Directie der Nieuwe Venlosche Courant, terwijl de Heeren J. van Bergen, fotograaf te Venray, en Dr. G. H. H. van Bracht te Well belangrijke bijdragen hebben gegeven. Aan hen allen en aan Baron de Weichs de Wenne past hier een oprecht dankwoord.
Op 6 October stelde de Provinciale Schoonheidscommissie een bedrag van ƒ 200.— beschikbaar voor deze samenwerkende propaganda, zoodat het werk der laatste voorbereidingen kon beginnen. De eerste vergadering echter kon niet meer in het afgeloopen jaar worden gehouden. Ik mag wel melden, dat op 19 Januari 1933 een zeer geslaagde vergadering de reeks heeft geopend. Zooals gezegd, zal het volgende jaarverslag U beter hierover kunnen inlichten.
Begin October bracht een groot gezelschap belangstellenden naar Maastricht en Zuid-Limburg, deelnemers aan den Monumentendag. Verschillende leden van het Bestuur hebben hun krachten gegeven voor het welslagen dezer bijeenkomst.
Op 9 Maart vertegenwoordigde de Secretaris de Stichting op een vergadering over „Het Paard langs den weg". Deze vergadering werd te Utrecht gehouden op uitnoodiging van de Commissie voor het Ruitertoerisme van den A. N. W. B. Toeristenbond voor Nederland.
Op 11 Juni was de Stichting door den Secretaris present ter jaarvergadering van den Bond Heemschut.
Bezocht werden dit jaar de Ravenvennen bij Lomm in de gemeente Arcen-

Velden. Dit prachtige gebied van zandheuvelen met bosch en heide en een reeks liefelijke vennen met ongestoord vogelleven, werd bedreigd door de ontwateringsplannen van de Schandelo'sche beek. Met de hierbij betrokken instanties werd en wordt nog steeds op aangename wijze voeling gehouden, zoodat mag worden verwacht, dat bij eventueelen voortgang der ontworpen werken, van dit mooie terrein bedreiging kan worden vèrgehouden.
In de gemeente Bergen ligt langs de Maas een hoog duinengebied, dat door den bouw van noodwoningen voor minder gewenschte gemeentenaren werd bedreigd. Van het gemeentebestuur kon de toezegging worden verkregen, dat hiermede niet zou worden voortgegaan.
Het gemeentebestuur van Sittard kon worden geïnteresseerd voor den mierenboom te Watersleyde.
Een ongegronde klacht uit Stein werd na onderzoek ter zijde gelegd.
Het Stuwbekkenplan had natuurlijk heel veel belangstelling en de Studiecommissie maakte zich zeer verdienstelijk door de opstelling van een uitvoerig rapport, terwijl het Dagelijksch Bestuur zelf nabij Geulle het bedreigde terrein in oogenschouw nam. Dat het Geuldal thans niet meer wordt bedreigd, zal iedereen wel tot groote vreugde stemmen.
De ontwerpen voor een mijnspoorweg langs het monumentale kasteel Hoensbroek hadden voortdurende belangstelling en de Studiecommissie heeft haar ijver hier ten volle betoond naast haar deskundigheid.
Een waardevolle schenking ontving de stichting van den Heer P. A. Schols, architect te Geleen, die haar een serie kunstvolle linoleumsneden aanbood voor haar archief. Deze vlotte kunstwerken, naar typisch Limburgsche gegevens, zijn een waardevol bezit voor het propaganda-archief der Stichting. Oprechte dank werd aan den schenker dan ook gaarne betuigd.
Ook Dr. Beckers verrijkte dit archief en wel met een teekening van een heel mooi oud dorpshuis, dat Beek helaas door slooping heeft verloren. Dr. Beckers, de stichting is U hiervoor oprecht dankbaar.
Het landgoed „de Bedelaar" bleef belangstelling wekken, terwijl ook „Bleyenbeek" niet uit het oog werd verloren.
De Eyser-linde werd aan het Staatsboschbeheer voor onderzoek aanbevolen en de belangen van een molenaar te Roosteren eischten aandacht.
Het vraagstuk der ontsierende reclame's werd evenmin verwaarloosd, de Rijkswaterstaat ontving opmerkingen over kabellegging langs de Rijkswegen, die gevaar opleverde voor de beplanting, en de Hommerter Allée te Amstenrade werd bezocht en in de belangstelling van den Voorzitter aanbevolen. Op verzoek der Contactcommissie werd een onderzoek ingesteld naar de mogelijkheid, het boven-Geuldal vrij te houden van kunstmestinvloeden, helaas vooralsnog met negatief resultaat.
Op verzoek van de Studiecommissie werd voor haar een Instructie ontworpen, die om advies werd gezonden aan deze Commissie.
Een request van de Provinciale Schoonheidscommissie aan Z. H. Excellentie den Bisschop van Roermond werd door een zelfstandig en uitvoerig schrijven gesteund. Het gold hier het behoud van een sieraad in het landschapsbeeld van midden-Limburg, den ouden Kerktoren te Vlodrop.
Dank mag zeker worden gebracht aan Ir. Cuypers, voorzitter der Studiecommissie, die zich een volijverig Bestuurslid onzer Stichting heeft betoond.

Dit jaarverslag moet ééns zijn einde vinden en de veelheid der gebeurtenissen dwingt tot nederigen afstand van eenige volledigheidspretentie.
Dit is het beste, wat een organisatie kan overkomen, namelijk, dat haar leven niet meer geheel te boek kan worden gesteld.
Ondanks crisis en beslommeringen, is sterk verhoogde werkzaamheid ons deel, dank zij het vurige enthousiasme, dat onze gelederen doortrilt.
Klein zijn wij begonnen, de groei is volop aan den gang en de toekomst zal veel goeds kunnen brengen aan ons schoone, ons dierbare Limburgsche landschap.

De Secretaris,

W. MICHIELS VAN KESSENICH.

Wargashuyse, 12 Februari 1933.

SCHILDERACHTIG LIMBURG.

DORPSTRAAT TE REIJMERSTOK

Foto E. Franquinet